

PROCES-VERBAL nr. 7
al ședinței Grupului Operațional pentru Romi (GO Roma)

Data: 27 iulie 2026

Locația: Casa Naționalităților, str. Alexei Mateevici 109

Au participat:

Președintele GO Roma:

1. Ion Duminica, AO „Porojan”

Secretara GO Roma:

2. Natalia Chirilenco, Agenția Relații Interetnice

Membrii GO Roma:

3. Veaceslav Reabcinschii, Director general, Agenția Relații Interetnice
4. Alisia Parfentieva, Consultant Superior, Serviciul politici în domeniul relațiilor interetnice, Ministerul Educației și Cercetării
5. Vasile Drangoi, președinte, Asociația Obștească Coaliția „Vocea Romilor” – CVR
6. Sergiu Bugai, director programe, Asociația Obștească Coaliția „Vocea Romilor” – CVR
7. Vladimir Șuraru, președinte, Asociația Etnografică a Romilor (online)
8. Adam Dragan, Centrul Național al Romilor (CNR)
9. Elena Sîrbu, președintă, Platforma Femeilor Rome ROMNI (online)
10. Alla Marin, președinte, Uniunea Tinerilor Romi din Republica Moldova „TărnăRom”
11. Valeriu Căldărar, Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari (online)
12. Ion Bucur, Congresul Mediatorilor Comunitari
13. Alexei Preda, Asociația Obștească „BAHTALO KER”, or. Otaci (online)
14. Liliana Martin, Fundația pentru Dezvoltare din RM

Observatori:

15. Elena Cuijuclu, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului în Republica Moldova
16. Olha Florynska, Ofițer pentru managementul informației și raportare, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului în Republica Moldova
17. Katerina Rahanova, Agenția ONU pentru refugiați (UNHCR) Moldova

Mediatori comunitari - 13

Total prezenți la ședință: 30

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea ședinței și aprobarea ordinii de zi

Ordinea de zi a fost aprobată cu propunerea includerii următorului subiect:

- solicitarea AO „Dopomoha” și a AO Platforma Națională a Tinerilor pentru Participare Activă (PNTP) privind aderarea la Grupul Operațional pentru Romi (GO Roma).

Aderarea asociațiilor menționate la GO Roma, în calitate de membri observatori, au fost acceptate cu 7 voturi; 1 vot – abținere (Platforma Femeilor Rome ROMNI).

2. Planificarea evenimentelor de comemorare organizate în contextul 2 August 2026 – Zilei

Europene de Comemorare a Victimelor Holocaustului împotriva Romilor în al II-lea război mondial

Au fost prezentate activitățile planificate de membrii Grupului Operațional pentru Romi, care urmează să fie desfășurate în cadrul Săptămânii de Comemorare a Holocaustului Romilor (2 august) – 2026, după cum urmează:

- *Masă rotundă: Memoria Holocaustului romilor – lecții pentru prezent și viitor - 3 august.*
Organizatori: Ministerul Educației și Cercetării în colaborare cu Agenția Relații Interetnice și Asociația Etnografică a Romilor;
- *Ceremonie solemnă de depunere de flori și dezvelirea Plăcii informativ-comemorative în memoria victimelor Holocaustului împotriva Romilor în al II-lea război mondial (1939-1945) - 3 august, ora 15:00, Podul la Gara Visternicei din municipiul Chișinău (str. Petricani 3).*

Organizatori: Ministerul Educației și Cercetării; Agenția Relații Interetnice; Coaliția „Vocea Romilor” din Republica Moldova; Asociația KONTAKTE-KOHTAKTbI e.V. din or. Berlin (Germania);

- *Expoziție „Tragedia invizibilă: holocaustul femeilor rome la bug” - 3-6 august, Casa Naționalității.*

Organizatori: Platforma Femeilor Rome ROMNI; Agenția Relații Interetnice;

- *Eveniment public „Comemorarea Holocaustului romilor: memorie, demnitate și incluziune” - 5 august, orașul Hîncești, Complexul Istórico-Arhtectural Manuc Bey.*

Organizatori: Agenția Relații Interetnice; Coaliția „Vocea Romilor” (CVR); Asociația Etnografică a Romilor; Fundația „Memorie, Responsabilitate și Viitor”; Platforma Femeilor Rome ROMNI;

- *Eveniment de comemorare dedicat victimelor Holocaustului romilor din timpul Celui de-al Doilea Război Mondial - 7 august, s. Chetrosu, r-nul. Drochia.*

Organizatori: Primăria s. Chetrosu, r-nul. Drochia și mediatorul comunitar; Platforma Femeilor Rome ROMNI;

- *Eveniment comemorativ, la nivel local și național, dedicat memoriei victimelor rome ale Holocaustului: moment de comemorare și discursuri publice, proiecții de filme educaționale, program artistic susținut de ansambluri rome, expoziție cu obiecte tradiționale și materiale de vizibilitate - 3 – 7 august.*

Organizator: Coaliția „Vocea Romilor” (CVR);

- *Activitate dedicată memoriei victimelor Holocaustului Romilor - 8 august, orașul Bender.*

Organizatori: Asociația Etnografică a Romilor, ИЦ Днестр-Инфолекс, or. Bender;

- *Prezentarea expoziției „Tragedia invizibilă: holocaustul femeilor rome la bug” și proiecție de film- 11 august, or. Hîncești, sediul Primăriei.*

Organizator: Platforma Femeilor Rome ROMNI, Primăria or. Hîncești, Agenția ONU pentru Refugiați (UNHCR);

- *Activități educaționale desfășurate împreună cu tinerii romi în domeniul memoriei Holocaustului: proiecție video dedicat memoriei victimelor Holocaustului Romilor și importanței educației istorice pentru noile generații: vizită de studiu la Auschwitz și Berlin - 3 – 7 august.*

Organizatori: AO Moldsolidaritate – Rețeaua Femeilor și Fetelor Rome, Uniunea Tinerilor Romi „TĂRNĂ ROM”, EVZ Foundation, în cooperare cu Stiftung Denkmal für die ermordeten Juden Europas, ERIAC – European Roma Institute for Arts and Culture.

În urma discuțiilor, s-a decis transmiterea propunerilor de activități către Agenția Relații Interetnice, în vederea includerii acestora în Programul general al Săptămânii de Comemorare a Holocaustului Romilor și a diseminării lui către publicul larg.

3. Examinarea demersului Coaliției „Vocea Romilor” privind inițierea unor acțiuni de păstrare a memoriei și promovarea recunoștinței personalității notorii – Baronului Romilor din Republica Moldova, Artur Cerari (1960 – 2026): Lider al Societății Civile Rome, Activist civic – apărător al Drepturilor Romilor și promotor al Dialogului intercultural, Culturii și Limbii Romani

Coaliția „Vocea Romilor” a propus inițierea *Programului memorial „Artur Cerari – Dialog, Tradiție, Demnitate”*, care ar putea include următoarele componente, cu implicarea instituțiilor competente:

1. Instituirea Premiului anual „Artur Cerari pentru Dialog Interetnic și Mediere Comunitară”

Instituții competente/parteneri:

- Agenția Relații Interetnice, în calitate de instituție coordonatoare;
- Coaliția „Vocea Romilor”, în calitate de partener comunitar;
- Primăria municipiului Soroca și Consiliul raional Soroca, în calitate de parteneri locali.

Premiul ar putea fi acordat anual persoanelor, mediatorilor comunitari, liderilor locali, jurnaliștilor, cercetătorilor sau autorităților publice locale care contribuie la dialog interetnic, incluziune și promovarea culturii rome.

Variante de premiul pot fi:

- a) Statuetă simbolică „Podul Dialogului” – o mică statueta din bronz, lemn nobil sau metal, reprezentând un pod;
- b) Plachetă de onoare gravată - o plachetă elegantă din metal, sticlă sau lemn, cu numele laureatului și anul acordării;
- c) Medalie comemorativă „Artur Cerari” – o medalie în cutie elegantă, acordată laureatului împreună cu diploma;
- d) Diplomă de excelență înrămată - diplomă oficială semnată de ARI, CVR și Primăria Soroca, eventual cu sigiliu/secțiune grafică dedicate;
- e) Trofeu „Roata Drumului” - un obiect simbolic inspirat discret de motivul roții, fără stereotipizare.
- f) Obiect de artă realizat de un meșter rom - o lucrare mică, unicat: metal, lemn, ceramică sau alt material durabil.
- g) Premiu constând într-o bursă mică pentru tineri lideri romi - pe lângă diplomă, laureatul tânăr poate primi o bursă pentru formare, participare la traininguri sau proiecte comunitare.
- h) Plic filatelic / marcă personalizată „În memoriam Artur Cerari” - laureatul primește o diplomă împreună cu un set filatelic memorial.
- i) Titlul onorific anual „Ambasador al Dialogului Interetnic” - nu este doar obiect, ci recunoaștere publică. Se oferă diplomă, medalie sau plachetă.

2. Instalarea unei plăci memoriale în municipiul Soroca

Instituții competente/parteneri:

- Agenția Relații Interetnice și Coaliția „Vocea Romilor”, pentru elaborarea conceptului și a textului memorial;
- Primăria municipiului Soroca și Consiliul municipal Soroca, pentru examinarea și aprobarea amplasării;
- familia Cerari sau proprietarii imobilului, pentru acordul privind folosirea spațiului și a imaginii;
- Ministerul Culturii, după caz, dacă amplasarea vizează un imobil sau un spațiu cu regim de protecție culturală.

3. Organizarea unei secțiuni culturale anuale dedicate memoriei lui Artur Cerari

Instituții competente/parteneri:

- Agenția Relații Interetnice, pentru susținere instituțională și includerea inițiativei în agenda de promovare a dialogului interetnic;
- Primăria municipiului Soroca și Consiliul raional Soroca, pentru organizarea locală;
- Ministerul Culturii, pentru sprijin cultural și metodologic;
- Coaliția „Vocea Romilor” și comunitatea romă locală, pentru conținutul comunitar, participarea liderilor romi, a tinerilor și a meșterilor populari.

4. Crearea rutei culturale „Dealul Romilor – Artur Cerari”

Instituții competente/parteneri:

- Primăria municipiului Soroca și Consiliul raional Soroca, pentru dezvoltarea și promovarea rutei la nivel local; instituțiile de profil din domeniul culturii și turismului, pentru consultare metodologică;
- Agenția Relații Interetnice și Coaliția „Vocea Romilor”, pentru asigurarea conținutului comunitar, documentar și educațional.

Ruta ar trebui elaborată cu participarea ghizilor locali, a familiei Cerari și a reprezentanților comunității rome, pentru a evita prezentarea superficială sau stereotipizată a patrimoniului rom.

5. Examinarea posibilității de atribuire a numelui Artur Cerari unui spațiu public din municipiul Soroca (de exemplu, scuarul de pe Dealul Romilor – locul public, unde, de obicei, se adună romii)

Instituții competente/parteneri:

- Primăria municipiului Soroca și Consiliul municipal Soroca, ca autorități competente pentru inițierea și adoptarea deciziei privind denumirea sau redenumirea unui spațiu public;
- Agenția Servicii Publice, pentru avizul lingvistic asupra denumirii propuse;
- locuitorii din zona vizată, familia Cerari și comunitatea romă locală, prin consultări publice;
- Agenția Relații Interetnice, în calitate de facilitator al dialogului interinstituțional și comunitar.

6. Inițierea unei serii de mărci poștale personalizate sau a unei emisiuni filatelice oficiale

Instituții competente/parteneri:

- Î.S. „Poșta Moldovei”, pentru realizarea mărcilor personalizate și procedura filatelică;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, pentru aspectele ce țin de planul anual al emisiunilor poștale oficiale;
- familia Cerari și deținătorii drepturilor de autor asupra fotografiilor sau imaginilor utilizate;

- Agenția Relații Interetnice, pentru susținere instituțională;
- Coaliția „Vocea Romilor”, pentru pregătirea argumentării istorice și culturale.

În acest context, s-a propus Agenția Relații Interetnice:

- să examineze oportunitatea susținerii Programului memorial „Artur Cerari - Dialog, Tradiție, Demnitate”;
- să faciliteze organizarea unei ședințe de lucru cu instituțiile competente și partenerii relevanți;
- să sprijine identificarea celei mai potrivite formule instituționale pentru fiecare componentă propusă;
- să desemneze, după caz, o persoană de contact pentru coordonarea dialogului cu Coaliția „Vocea Romilor” și partenerii locali.

4. Prezentarea activităților/ proiectelor curente desfășurate în localitățile dens populate de romi (comunitatea etnică cu profil social complex de vulnerabilități intersectoriale), precum și coordonarea procesului de planificare a activităților pro-rome realizabile de membrii Grupului Operațional pentru Romi din Republica Moldova

Coaliția „Vocea Romilor” a prezentat Planul de acțiuni al Grupului Operațional pentru Romi (GO Roma) pentru anul 2026, revizuit în baza sugestiilor și recomandărilor formulate de parteneri și membrii GO Roma în cadrul ședinței precedente.

S-a solicitat membrilor GO Roma să completeze Planul de acțiuni cu activitățile planificate pentru anul 2026 și să transmită propunerile în vederea definitivării documentului, precum și pentru consolidarea transparenței, dialogului și parteneriatului – principii esențiale pentru buna funcționare a Grupului Operațional pentru Romi.

S-a decis:

- aprobarea aderării AO „Dopomoha” și a AO Platforma Națională a Tinerilor pentru Participare Activă (PNTP) la Grupul Operațional pentru Romi (GO Roma), în calitate de membri observatori;
- transmiterea propunerilor de activități către Agenția Relații Interetnice, în vederea includerii acestora în Programul general al Săptămânii de Comemorare a Holocaustului Romilor și a diseminării acestuia către publicul larg;
- examinarea de către Agenția Relații Interetnice a oportunității susținerii Programului memorial „Artur Cerari – Dialog, Tradiție, Demnitate”;
- completarea de către membrii GO Roma a Planului de acțiuni cu activitățile planificate pentru anul 2026 și transmiterea propunerilor către Secretariatul GO Roma, în vederea definitivării documentului;
- organizarea următoarei ședințe a Grupului Operațional pentru Romi (GO Roma) în luna septembrie 2026.

**Președinte al Grupului Operațional
pentru Romi (GO Roma)**

Ion DUMINICA

Ex.: Natalia Chirilenco
Email: natalia.chirilenco@ari.gov.md